

Література

1. Галузева угода між Міністерством палива та енергетики України, НАК „Вугілля України”, іншими власниками (об’єднанням власників), що діють у вугільній галузі, і всеукраїнськими профспілками вугільної промисловості від 03.07.2001р. (реєстраційний номер в Міністерстві праці та соціальної політики України № 71 від 07.08.2001р.) з доповненням та змінами. – Київ, 2005р. 336с.

Смірнова Т.В., Гречко Н.В.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

На сьогоднішній день, в умовах стійкого рівня фінансової кризи, особливого значення у розвитку суспільства має податкова реформа, яка посідає перше місце, та охоплює широке коло питань щодо стабілізації економіки в країні.

В Україні протягом всього існування як суверенної держави, не було створено стабільної моделі податкової політики, яка б сприяла розвитку стабілізації системи оподаткування. Головними причинами такої нестабільної податкової політики є внутрішня неузгодженість складових цілісної системи податкових правовідносин. Через економічну кризу, характерними рисами якої є істотний спад виробництва ВВП і національного доходу при загальному падінні фізичного обсягу товарної продукції та послуг, деформуючий вплив руйнівних інфляційних процесів на національні системи грошового і кредитного обігу, а також посилення бюджетного дефіциту та дефіциту платіжних балансів і бурхливе соціальне розшарування населення та інші об’єктивні й суб’єктивні причини, податкова система не набула стабільності і має багато протиріч.

Сучасну державну податкову політику можна охарактеризувати як систему відносин між державою та платниками податків через посередництво податкових органів у процесі встановлення і зміни податкової системи, елементів податку, термінів їх сплати, механізму зарахування у бюджет з метою формування централізованих фондів грошових ресурсів держави, необхідних для виконання покладених на неї функцій, за одночасного стимулювання ділової активності учасників податкових відносин, з урахуванням впливу всіх зовнішніх та внутрішніх чинників, які діють в умовах, що склалися на певному етапі соціально-економічного розвитку в країні.

З 2011 року податкова політика України перейшла на новий етап розвитку, у грудні 2010 року був прийнятий Податковий кодекс України. Аналіз деяких норм Кодексу дозволяє дійти висновку, що поряд з позитивними напрямками реформування в ньому є достатньо недоліків, що негативно впливають на

податкову поведінку платників податків, формування державного бюджету та її економічний розвиток, рівень благополуччя у суспільстві [1].

Досі не визначено чіткі концепції побудови системи оподаткування. Це стосується співвідношення підсистем оподаткування юридичних і фізичних осіб, складу податків, співвідношення прямих і непрямих податків, визначення об'єктів оподаткування і джерел сплати податків, рівня податкових ставок і принципів їх диференціації, напрямків та умов надання податкових пільг.

Податки відображають складні економічні відносини і тому мають бути адекватними цим відносинам. У протилежному разі вони не зможуть повною мірою виконувати покладені на них функції.

Аналіз суперечностей фіскальної сфери свідчить про те, що вітчизняна податкова система не склалася як єдиний організм, у якому узгоджені всі функціональні підсистеми. Проблеми сфери оподаткування це, - внутрішня неузгодженість складових системи; нестабільність, складність; порушення принципів економічної, соціальної справедливості та рівномірності; незадовільне вирішення фіскальних завдань; негативний вплив на стан національної економіки; низький рівень податкової дисципліни.

У результаті цих факторів податкова система об'єктивно не може реагувати на класичні для ринкової економіки регулюючі впливи.

До найбільш характерних рис недосконалості діючої податкової системи, що склалися з об'єктивних причин, можна віднести: порівняно низьку можливість акумулювати законодавчо встановлений обсяг податкових доходів. Це відбулося внаслідок підриву об'єктивних можливостей реального сектора економіки як основного сукупного платника податків за рахунок збитковості підприємств, загального розладу фінансових обігів та падіння частки «живих» грошей; переміщення податкового тягаря на вузький сектор та коло платників податків.

У результаті нерівномірності фіскального навантаження на різні групи суб'єктів господарювання створюється суттєвий податковий тиск, а в суспільстві виникають думки про надмірність рівня оподаткування з подальшими вимогами його зниження. Усе це супроводжується масовим наданням податкових пільг, що в свою чергу формує масове небажання інших суб'єктів господарювання платити податки; перетворення податкової системи у чинник пригнічення економічного зростання та інвестиційної активності, стимулювання ухилення від сплати податків. Основне податкове навантаження припадає на найбільш життєздатну частину рентабельних легальних підприємств.

Суб'єктивні наміри збільшити податкові надходження наштовхуються на підірвану пільговим оподаткуванням, прямими та непрямими субсидіями, взаємозаліками та іншими заходами з боку держави податкову базу; відсутність наукових основ оподаткування, недосконалість експертизи; недооцінку факторів системності та часу в проведенні реформувань податкової системи, недостатню ефективність діючої системи податкового адміністрування і системи відповідальності фінансових та кредитних органів за виконання вимог з нарахування,

обчислення і своєчасного перерахування податкових надходжень до відповідних бюджетів.

Визначну роль у податковій системі України мають відігравати податки на майно, на землю і на використання природних ресурсів. Вони не залежать від обсягу виробництва, продажу і є стабільними, а значить, створюють гарантію поповнення бюджету і будуть стимулювати ефективне використання природних ресурсів і закріплених основних та оборотних фондів.

Для нормального функціонування держави повинна здійснюватись ефективна податкова політика. На жаль, на сьогодні економіка України має багато вад: збільшується кількість збиткових підприємств, зростає безробіття, ускладнюється соціально-економічна ситуація в країні. Зумовлюється це тим, що акцент у податковій політиці зроблено на фіскальній функції, а її регулююча та стимулююча роль фактично зведена нанівець. Тому проблема побудови ефективної податкової системи залишилася однією з найактуальніших у процесі становлення ринкових відносин і закладання підвалин для економічного зростання України.

У ринковій економіці існує ряд підходів до вирішення питань податкової політики. Наприклад, крива Лаффера, діаграма Лореца, коефіцієнт Джіні. Але використовувати їх теоретичні концепції в умовах переходу України до ринкових відносин неможливо. Однією із складових реформувань і розвитку економіки України, забезпечення її фінансової стабільності є подальша розробка теоретичних основ податкової політики.

Якщо зробити аналіз доходів сектора державного управління в Україні, то він покаже існування заборгованості по податках і обов'язкових платежах. Без зміни існуючих інституціональних умов збільшити обсяг державних доходів (% ВВП країни) неможливо. Найважливішими елементами повинні стати реструктуризація підприємств і створення ефективних процедур майнової відповідальності підприємств за виконання своїх зобов'язань.

Зниження податків (наприклад, ставки ПДВ) в Україні стане можливим тільки після перегляду зобов'язань держави і соціальних гарантій, фінансування яких вона зберігає за собою.

З огляду на недоліки української податкової системи, Уряд і Парламент повинні сконцентрувати свої зусилля на швидкому реформуванні та раціоналізації податкової системи. Крім того, варто використовувати момент економічного підйому, оскільки економічне зростання може полегшити податковий тягар без зменшення бюджетних надходжень.

Сучасна проблема податкової системи полягає у відсутності в Україні достатнього науково-практичного досвіду в стратегічному управлінні податковою політикою, і держава має йти шляхом експериментального пошуку кращих варіантів податкової системи, роблячи багато помилок. Одним із недоліків податкової політики держави є її короткострокове орієнтування, тому необхідність спрямування податкової політики в стратегічному курсі набуває особливої актуальності [3, с.364-365]. Другим недоліком є методологічна помилка, яка полягає у тому, що Україна знову підійшла до необхідності реформувати подат-

кову політику без практично розробленої відповідної соціально-економічної доктрини держави.

Податкова реформа повинна спрямовуватися на створення привабливої та стабільної у довгостроковій перспективі податкової системи. Крім того, органи влади перед тим, як почнуть знижувати податкові ставки, повинні вживати заходів для розширення податкової бази.

Література

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 №2755-VI, зі змінами та доповненнями. - Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
2. Закони України «Про оподаткування прибутку підприємств» Відомості Верховної Ради України, 1997 р., №27, ст.123 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
3. Трофімова Л.В. Податкова політика і податкова система / Л.В.Трофімова // Форум права. – 2010.- №1.- с.364-370.

Цветнова О.В.

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ СТРАТИФІКАЦІЇ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Проблема соціальної стратифікації виникла одночасно з формуванням людського суспільства. Численні підходи до поняття стратифікації можна умовно розділити на дві основні групи - владні та мерітократичні. Відповідно до перших, елітою є ті, хто мають в даному суспільстві вирішальну владу, а відповідно з другими - ті, хто володіє якимись особливими перевагами та особистими якостями, незалежно від того, чи бракує влади чи ні. В останньому випадку еліта виділяється по талантам і заслугам [2, с. 245].

При розгляді проблеми соціальної стратифікації цілком виправдано виходити з теорії соціально-економічної неоднорідності праці. Виконуючи якісно нерівні види праці, різною мірою задовольняючи громадські потреби, люди іноді виявляються зайнятими економічно неоднорідною працею, бо такі види праці мають різну оцінку їхньої суспільної корисності.

Структуроване суспільство може бути представлено як сукупність взаємопов'язаних і взаємообумовлених областей соціального життя: економічної, політичної, духовної, суспільної, в якій іноді виділяють сімейно-побутову сферу. У кожній із зазначених сфер соціального життя має місце власне соціальне розшарування, власна структура. Соціальні відмінності між людьми визначають соціальну структуру.